אדם חטאת למטה ודם עולה למעלה טעון כיבוס בעי רבא דם עולה למטה ודם חטאת למעלה מהו משום נוגע הוא והא נוגע א) או דלמא משום בלוע הוא והא לא בלע (הוא) הדר פשטה אדאין טעונין כיבוס אמר רבא פשיטא לי ידם בעל בגדו חוצץ ואם טבח הוא אינו חוצץ רבב על בגדו חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ בעי רבא דם ורבב על בגדו מהו ב) אם טבח הוא תיפוק לי משום רבב ואי מוכר רבב הוא תיפוק לי משום דם לא צריכא דעביד הא והא אחדא לא קפיד אתרתי קפיד או דלמא אתרתי נמי לא קפיד גתיקו:

הדרן עלך דם חטאת

יטבול יום ומחוסר כיפורים אינן חולקין בקדשים לאכול לערב ואונן (אינו) הנוגע ואינו מקריב ואינו חולק לאכול לערב ג) הבעלי מומין בין בעלי מומין ג) עוברין בין בעלי מומין קבועין חולקין ואוכלין באבל לא מקריבין כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר כוכל שאין לו בבשר אין לו בעורות יאפילו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק בבשר שנא' יהמקריב ד) את דם השלמים [ואת החלב מבני אהרן] לו (יהיה) [תהיה שוק הימין למנה]:

דם חטאת למטה ודם עולה למעלה. נפל דם חטאת תחילה על הבגד וחזר וניתז דם עולה על אותו כתם: **טעון כיבוס.** דהא דם חטאת נוגע בבגד ובלוע בו: **והא נוגע.** שדם עולה נבלע בבגד וכשנפל דם חטאת עליו נוגע הוא בבגד אבל אינו נבלע דהא שבע ליה בבלוע דם עולה: **חוצץ.** לענין טבילה בבגד שנטמא: **ואם טבח הוא.** שאינו מקפיד בדם שעל בגדו: **אינו חוצץ.** דחציצה בקפידא תליא ה): **רבב.** כל דבר הנמוך כגון שומן וחלב ושעוה: **ותיפוק ליה משום רבב.** שאינו רגיל בו ומקפיד עליו והוי חציצה: **אתרתי קפיד.** [ואף על גב] דרגיל בתרוייהו גגלי הוא לו שירמו שניהם על בגדו: **או דלמא לא קפיד.** הואיל ובשניהם רגיל:

הדרן עלך דם חטאת

טבול יום ומחוסר כיפורים. הואיל ואין ראוין לאכילה ו): **אין חולקין לאכול לערב.** לכשיטהרו ובגמרא (דף צט.) מפרש טעמא: **אונן אינו מקריב.** כדאמר בפרק שני (לעיל דף טז.): **בעלי מומין חולקין.** טעמא מפרש בגמרא (צט.): **כל שאינו ראוי לעבודה כו'.** בגמרא (שם) פריך והרי בעל מום: **וטהור בשעת הקטר חלבים.** שהוא כל הלילה כגון שטבל וטהר בהערב שמש: **גמ'** ה) **מקטא.** זורק את הדם: **וכללא הוא.** ריש לקיש גופיה יליף ואזיל למילתיה ופריך לקרא עד דממילא מיתוקמא במלוקה:

משמרה

ושליא דלעיל ומאן דדריש עצמות מותרין מלו יהיה פרק המזבח מקדש (לעיל דף פו.) אית ליה היקישא דאשם לגבי שפיר ושליא ולפרש"י ו) לאמר דבכל הקדשים מן הדין אסורין העצמות דלא התיר הכתוב אלא בשר הראוי לאכילה וגילה לנו כאשם לו יהיה דמשמע שריותא נילף כמו כן היתר בכל הקדשים ע"פ וכו: הגהה. קשה דבההוא קרא כתיבי חטאת ואשם בפרשת צו את אהרן כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהיה ולמה נקט אשם וי"ל דעיקר פרשה באשם ועוד דלו יהיה נכתב ל' יחיד שמא לא קאי רק על האשם דסליק מיניה ולא תקשי (הכי גרסינן) הא דדרשינן לעיל בפרק המזבח מקדש (שם) נאמר לו יהיה בעולה עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו יהיה באשם מה אשם עצמותיו מותרין אף עולה עצמותיה מותרין וקאמר התם מופני והשתא למה לי בעולה לו יהיה תיפוק לי מהיקישא דאשם דשמעתין וי"ל דלא גמרינן מהיקישא אלא קרבנות הנאכלין ומ"מ קשה אי ממשמעותא דלו יהיה דאשם דרשינן עצמותיו מותרין וילפינן מיניה שאר קרבנות שלמים חטאת ותודה הלא בעולה נמי כתיב לו יהיה ול"ל גזירה שוה פרק המזבח מקדש (שם) למיגמר מאשם וי"ל דלו יהיה דעולה קאי על העור ולא להתיר עצמות דהכי כתיב קרא עור העולה לו יהיה ח): הגהה. לו יהיה לא דריש אלא מייתורא ושם פירש בקונטרס דפשיטא ליה באשם יותר מעולה משום דאף בשרו מותר ולאו משום נותר דבשריפה לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב והנותר מבשר הזבח וא"כ לא נריכנא למגמר אלא עולה דכליל וזהו כמו שפירש בשמעתין בשם רבותיו: הגה"ה. ובפרק כילד צולין (פסחים דף פג.) מוכח בהדיא כדבריו דאין נותר בעצמות ובמנחות בסוף התודה (דף פג.) פירש בקונטרס ט) דהא דפשיטא ליה באשם יותר משאר קרבנות הנאכלין משום דכתיב באשם הוא לאחר הקטרת אימורין דמשמע הוא אשם ואין עצמותיו אשם וצריך לדקדק ל"ל תרי קראי לעצמות היקישא דהכא ט) דאתי מהוא וגזירה שוה דלו יהיה בפרק המזבח מקדש (לעיל דף פו.) ותו קשה לי דהוא דאשם דרשינן פ"ק (לעיל דף ה:) לאשם שניתק לרעייה מיהו תרי הוא כתיבי באשם בפרשת ויקרא. כרו"ך:

הדרן עלך דם חטאת

טבול יום ומחוסר כיפורים אינם חולקים בקדשים לאכול לערב. משמע הכא דמחוסרי כיפורים שהביאו כפרתן נעו עדיין טבילה והערב שמש וכן משמע פרק בכל מערבין (עירובין דף לב.) דמייתי י) הא מתניתא האשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה מעות ונותנת בשופר וטובלת ואוכלת בקדשים לערב וכריש תמיד נשחט (פסחים דף נט.) נמי אמרינן אף מחוסר כפרה כשאר ימות השנה שטובל ואוכל יא) לערב ותימה דתנא יב) פרק חומר בקודש (חגיגה דף כא.) ובשמעתין (דף לט.) מייתי לה האונן והמחוסר כיפורים צריכין טבילה לקדש יג) ובשמעתין נמי בגמ' משמע דטבילה דוקא בעי דמייתי ההיא דמחוסר כפרה לחגיגה ופריך בתר הכי טמא שרץ טמא מעליא הוא והערב שמש בעי משמע דעד השתא לא איירי כלל בהערב שמש ועוד אמרינן בפסחים בפ' האשה (דף צ:) שוחטין וזורקין על טבול יום ועל מחוסר כיפורים ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ ופריך מאי שנא טבול יום דחזי לאורתא טמא שרץ נמי חזי לאורתא ומשני מחוסר טבילה וחיישינן דלמא פשע אבל במחוסר כיפורים לא חיישינן כשמסר קינו לב"ד וכדרב שמעיה דאין ב"ד של כהנים יד) מתעצלין והשתא מחוסר כיפורים טו) הא בעי טבילה ניחוש דלמא פשע אלא ודאי בטמא שרץ דבעי הערב שמש איכא למיחש דלמא פשע ולא טבל עד לאורתא אבל האי דלא בעי הערב שמש למאי ניחוש ליה אפילו בלילה יכול לטבול ויאכל ועוד אמרינן בפרק שני דנדה (דף יח.) כלי שנטמא באב הטומאה אין מטבילין אותו ביום טוב בולד הטומאה מטבילין אותו בי"ט ואי בטבילה דרבנן בעי הערב שמש אם כן לא יוכל להשתמש בו ביום עד הלילה ולצורך חול הוא מטביל ליה ועוד תנן במס' פרה (פי"א מ"ה) כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר לאחר ביאתו הותר בכולן ובהדיא אמרינן בירושלמי במס' תרומות פ' שני (ה"א) טז) נפל דליו לתוך הבור נפלו כליו לתוך הבור מעריס עליהן ומטבילן תרין אמוראין חד אמר באב הטומאה וחד אמר בולד הטומאה מתיב מ"ד בולד הטומאה למ"ד באב הטומאה אף בחול והא טו) צריך הערב שמש ומשני ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה משמע בהדיא דלמ"ד בולד הטומאה ניחא דלא בעי הערב שמש ובירושלמי פ' שני דביצה (ה"ב) איכא איפכא מתיב מ"ד באב הטומאה למ"ד בולד הטומאה ואותה גירסא משובשת והיא דמס' תרומות עיקר ונראה לפרש דהא דקתני הכא במתניתין לערב לאו משום מחוסר כיפורים אלא משום טבול יום ובפ' בכל מערבין (עירובין דף לב.) דנקט לערב לאו משום הערב שמש דלאי ידעה שהוקרב קינה ודאי טובלת ואוכלת לאלתר אלא התם הוא מטעם חזקה שאין ב"ד של כהנים יז) מתעצלין עד שיכלו כל מעות שבשופר ומטעם זה לא תוכל לאכול כל היום וכי תימא משעה שמתחילין להקריב את התמיד של בין הערבים תהא טובלת ואוכלת הא אפשר להקריב את הקינים לאחר תמיד יח) כיון שאין למזבח אלא דמה כדאמר בריש תמיד נשחט (פסחים דף נט.) ובהמה נמי אמרינן התם מעלה ומליגה והיינו דתמיד נשחט (שם) דמחוסר כיפורים בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים לערב איידי דנקט התם גבי פסח שטובל ואוכל פסחו לערב דפסח אינו נאכל אלא בלילה נקט נמי בההיא לערב והא דאמרינן

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ח מהל' מטה"ק הלכה ט:
עד ב ג מיי' פ"ג מהל' מקוואות הלכה ו ז:
א ד מיי' פ"י מהלכות מטה"ק הלכה יט:
ב ה מיי' פ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה טו ופ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה ח:
ג ו מיי' פ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה ו:
ד ז מיי' פ"י מהלכות מטה"ק הלכה יט:
ה ח מיי' שם הלכה יז ופ"ו מהלכות ביאת מקדש הלכה יב ועיין כס"מ:
ו ט מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הל"א והלכה ב
ז י מיי' פ"י מהלכות מטה"ק הלכה יד:
ח כ מיי' שם הלכה כא:

* * *

תורה אור השלם

ו. הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה:
ויקרא ז, לג

ולהתור (צט. ד"ה אינו) צ"ל פסוק זה.

וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה:
ויקרא ז, יד

* * *

מוסף רש"י

רבב. הוא דבר מאוס כגון חלב ושומן, ונדבק בבגדים ומאוסין (סוטה מח.) מתני', טבול יום. דשרץ ונבלה ושאר טומאות: ומחוסר כפורים. זב ומצורע שטבלו והעריב שמשן ולא הביאו כפרתן: אונן. כל זמן שלא נקבר המת (לעיל טו:):

* * *

שינויי נוסחאות

א] בכתה"י וכ"ה בע: ב] בפי"ל טקס א"ל רב אחא מדיפתא: ג] מומין קבועין בין בעלי מומין עוברין כל"ל (ש"מ): ד] מל"ל שנאמר לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה. וכן משמע בגמרא (דף קב ע"ב). ולמ"כ מלאתי כך כתוב' (דף קג) [כדפוס שלנו לדף נט ע"א] (ש"מ): ה] הליא מילתא (ש"מ): ו] לאכילה אינן חולקין כל"ל והפ"א (ש"מ): ז] ולפרש"י דהו"א דבכל מנל"ל (גל' קה"י): ח] יהיה ולהכי ממשמעות לו יהיה לא דריש אלא [נכ"מ ולא] מיתורא כו' כל"ל ותיבת הגה"ה נמחק (ש"מ. ובעין בציק): ט] דהכא וגזירה כל"ל והשאר נמחק (ש"מ). ונילפת ל"ק לעצמות הוא ולו יהיה והשאר נמחק: י] דמייתי התם מתניתא דהאשה שיש כו' (שטמ"ק): יא] ואוכל בקדשים לערב (ש"מ): יב] ל"ל דתנן פרק חומר בקודש האונן כו' כל"ל והשאר נמחק (ש"מ): יג] לקדש אבל לא לתרומה ומשמע טבילה אין הערב שמש לא דהכ"ג דייק התם (חגיגה כב.) גבי כלים העשויים בטהרה צריכין טבילה לקודש. ובשמעתין כו' כל"ל (ש"מ): יד] כפסחים שם שאין ב"ד של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל מעות שבשופר: טו] כיפורים נמי הא כל"ל (ש"מ): טז] ל"ל יהא (ש"מ). ובספרי כיום' דלילה. ובפ"מ הא צריך. ופי' הא בחול צריך הערב שמש וכיון דלא אפשר להשתמש בו ביום הוי כמתקן ומכן מי"ט לחול. ובעי"ן גליק: יז] כהנים עומדין משם עד כו' כל"ל וכ"ה שם (הגר"ב): יח] ל"ל התמיד (שטמ"ק):

מסורת הש"ס

א) כעי"ז מקואות פ"ט מ"ז, ב) ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ג, ג) עי' ירושל' סוטה פ"ג ה"א, ד) ת"כ צו פט"ז ה"ח, ה) שייך לדף צט. ו) רש"י כת"י ד"ה מה אשם. ז) וכן בירושלמי שבת פ"ב ה"ז

* * *

ליקוטים

זאם טבח הוא אינו חוצץ. צריך לי עיון על מה שפסק בש"ע בי"ד בהל' נדה סי' קצ"ח סעי' י"ז בהג"ה והוא מדברי רבינו ירוחם הובא בב"י שם, וכן מי שאומנתו להיות שוחט או קצב וידיו תמיד מלוכלכות בדם אינו חוצץ שרוב בני אומנות זו אין מקפידין. וקשה דהא איתא בפסחים ס"פ תמיד נשחט דף ס"ה ע"ב ובזבחים דף ל"ה ע"א שבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם ומקשה הש"ס והא קהוי חציצה ומשני לח הוא ואינו חוצץ, משמע דאי יבש הוא אף שאומנתם בכך ושבח הוא להם מכל מקום מקפידין על זה וחוצצין. ודוחק לומר כיון דצריך הכהן לעמוד רגלו על הרצפה בלי חציצה וכיון שהולך עד ארכובותיו בדם הוי כרובו שאינו מקפיד עליו ולא גזרו כשום רובו המקפיד, דזה לא הוי רובו כמש וגם אפשר דלא גזרו שבות במקדש כה"ג (ועפ"ז יש ליישב ג"כ מה שמקשה הפמ"ג על הא דדם הלח חוצץ בסוף פ' כל הפסולין [לעיל לה ע"א] דלח אינו חוצץ במקדש עיין בבי"מ פ"ב דמקוואות). ותו דהא להדיא איתא בסוף פ' דם חטאת דף צ"ח ע"ב אמר רבא פשיטא לי דם על בגדו חוצץ ואם טבח הוא אינו חוצץ ופרש"י ואם טבח הוא שאינו מקפיד בדם שעל בגדו אינו חוצץ, וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהל' מקוואות דטבח שנמצא דם על בגדו דוקא אינו חוצץ משמע דעל בשרו דודאי חוצץ. וצ"ל דלא דמי לפי שאומנתו צבע וכה"ג דידיו צבועות דאינו חוצץ משום דלא מאיס כל כך, משא"כ בהני דמאיסי ועל בשרם מקפידים אף שאומנתו בכך מ"מ בשעה שאין עוסקין בה מקפידין וכ"ש על דם שבבשרו כי הדם נפשו של אדם קצה בה. וכן משמעות הרא"ש פ' התינוקת והרשב"א בת"ה הובא בב"י ליו"ד סי' קצ"ח דדוקא בבגדו לא הוי חציצה בטבח. ואף שהרא"ש בפ' כ"ה כתב וז"ל ותנא נמי רבב על בשרו חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ עכ"ל, האי על בשרו ט"ס הוא וצ"ל על בגדו וכדאיתא להדיא בש"ס בכל הספרים שבידינו, וכן הוא בתשובת הרמב"ן סי' קכ"ד אלא שבלשון השואל אינו מעתיק הלשון שפיר. ושם כ' בשם הרא"ש דמקוואות ושם לא תני כלל האי מתני' יע"ש. והמ"א בא"ח סי' קס"א ס"ק ו' לפי שנמשך אחר לשון הרא"ש פ' כ"ה שהובא בב"י שם כתב שם וז"ל ואם הוא טבח ומוכר שומן ויש דם ושומן על ידו מבעיא בפ"א דזבחים, ולא עיין בש"ס גופא דהתם לא קאמר רק בנמצא בבגדו (ואף אם תרצה לדחוק ולומר דדעתייהו דגופו ובגדו שוים אף שהוא נגד משמעות הסוגיא ורוב הפוסקים שכתבתי כ"כ סוגיא זו דפסחים וזבחים בהא דשבח הוא לבני אהרן לא משמע כן). גם מ"ש עוד המ"א שם וז"ל ולא איפשטא וע"ל דבטבילת נדה אזלינן לחומרא עכ"ל, וזה אינו כיון דמיעוט שאינו מקפיד עליו חוצץ מטעם גזירה אטו רובו המקפיד עליו ברבנן אזלינן לקולא עיין בשו"ת ב"י יו"ד סי' קצ"ח ס"ק י"ג. גם בתשובת הלכות קטנות סימן כ' ראיתי שפסק דמוהל שנתייבש דם המילה על ידו אינו חוצץ בנטילה מהא דאמרינן שבח הוא לבני אהרן וכו' הג"ה ז"ל שבח הוא למוהל שיהא ידיו צבועות בדם מילה ואיירי דהכא אינו מקפיד עליו ואינו חוצץ עכ"ל, ולא ידעתי איך נעלם ממנו סוגיא דש"ס שם במקומו דגם בבני אהרן הוי חציצה אם הוא יבש. ועיין ברמב"ם פ"ה מה' ביאת מקדש ובטור ובי"ו ב"י יו"ד סי' קצ"ח מבואר דכל דהוי חציצה לענין טבילה הוי ג"כ חציצה גבי כהנים דשווים הם וצ"ע. הק' יעקב (שבות יעקב ס' פ"ט):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones